

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת כי תשא - פורים תשפ"ה

מהחייב, אבל מה טוב לשלח למאן דאיתקור מתיקור בה [-] למי שמתכבד בו ששלח אליו] כגון גדול לקטן, ולמאן דאית לה קפידא עלוה [-] למי שיש לו קפידה על עליו] כדי לשמח לב אמללים ולהחיות לב נדבאים, ולהרבות אהבה ואהבה שלום ורעות, דכיון דעבד מצוה חדא לעבד מצוה אחריתי [-] כיון שעושה מצוה אחת של משלוח מנות יקנים בה מצוה נוספת להרבות שלום].

וכן מצות מתנות לאביונים מקימין אותה, אבל מי זה ערב אל לבו דכדמבעי לה למעבד עבד [-] שכפי הראוי לו לעשות עשה, דלפס גמלא שייחנא [-] לפי גדלו וכחו של הגמל כך טוענים אותו משאוי] (כתובות סז).

ומצות צדקה ביום הזה היא העולה על שאר ימים, שנלזה עמה גם מצות מתנות לאביונים.

ולפי סודן של דברים בחנה ופזרים ראוי להרבות בצדקה עם עמלי תורה, שהמים האלה הם בסוד נצח והוד תמכין דאורייתא, כמבאר בדברי רבנו האר"י ז"ל. והערך בזמן הערה, חביבה מצוה בשעתה, כי מכמה זמן קדם פזרים העניים לזוים על סמך הכנסת פזרים, ואחר הפזרים ההוצאה מרבה לצורך פסח, הנה כי כן ראוי לרחם עליהם ולהשב שתהא הכנסה ביציאה, שיענייהם של עניים תלויות על העשירים, והעשירים תלוים במי שאמר והיה העולם, אם מוסיף מוסיפין לו, איש כמתנת ידו ברפת ה' היא תעשירי ולכן החלש יאמר גבור אני לעזרת ה' בגבורים, והשם יעזר לו.

הנה התלמיד חכם מושך עצמו מלדרש על הצדקה פן יאמרו מי שלא ראה כמה יגיעות צריך לעשות כדי להרויח הממוץ, והיה הנקל בעיניו להקביד על הצבור לצוות על הצדקה ולהחיות ותרן בממוץ אחרים, והוא לא בא לידי נסיון לידע כמה קשה לתת לאחרים חילו, מדלית ליה אסר [-] שאין בידו ממוץ]. ולזה בא מאמר וצווי ה' אליו לדרש לעם ולהודיע להם כמה מעלות טובות ותועלויות יהיה להם על ידי מצות הצדקה, ובזה יקל עליהם צער חסרון כסם לתת לצדקה, ובשמחה הם מתנדבים. האהה, מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קיט.) עשור בשביל שתתעשר, ובתיב (משלי יא כד) "יש מפזר ונוסף עוד", והקרן שלהם עולה למעלה ראש.

פורים הם ימים טובים נזכרים ונעשים, ימי משתה ושמחה שמחה של מצוה, כי הן הראנו ה' חבה יתרה, כי בהיותנו בסעדת אחשורוש עומדים ומכעיסים לפניו, ובאותה שעה נתחייבו על שנהנו מסעדתו של אותו רשע (מגילה יב.), באותו פרק חס רחמנא עלן והקדים רפואה למכה שנהרגה ושתה, שכלבסוף רפואה פרח במשתה היום, ומתוך כך קבעו הימים האלה ימי משתה ושמחה, וזכינו בו בארבע מצוות: מקרא מגילה, ומשתה ושמחה, ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, והן מצוות חביבות הבאות מזמן לזמן, וסודן רם ונשא, וראוי לזהר בהן ביותר לעשותן בתקונן דהיום, מקרא מגילה אות באות תבה בתבה בשפה ברורה ובנעימה.

ואף מי שאינו יודע ידחק עצמו ויבקש ברצי כסף מי שיאמר עמו, ויתנהל לאטו, כי הסומכים עצמם לצאת על ידי שמיעה,

קרוב לודאי שאינם יוצאים ידי חובה, שכמעט בלתי אפשרי שלא יפסידו מלשמע תבה אחת. ומטעם זה אם הקורא כבר יצא ידי חובה וקורא להשמיע לאחרים, אנשים או נשים, אין ראוי לברך ברבה בשם ומלכות בשבילם, דלמחש בעי שמא יפסידו מלשמע תבה אחת, ונמצא ברבתו לבטלה. וידוע שגם הנשים חייבות במצוות היום הזה באנשים, וצריכות לזהר לקימן בתקונן.

ומצות משתה ושמחה ראוי לזהר בה לעשות עקר

הסעדה מבעוד יום, לא כמו שנוהגים קצת שעושים עקר הסעדה בלילה. וצריך להרבות בשתייה מעט יותר ממה שהוא

למוד, עד כדי שיהא מבסם, שמח וטוב לב, שמחה של מצוה, לא שמחה של הוללות במנהג ההוללים ששמות יין רב, עד שיוצאים מדעתם ועושים מעשים אשר לא יעשו, ומדברים דברים אסורים מינים ממינים שונים, מאבדים מצות תפלת מנחה, ומצות ברפת המזון דאורייתא, ומצות תפלת ערבית, ואומרים שעושים לשם מצוה, אבל עברה היא בידם, כי לא צוה השם לעבר על מצוותיו, אטו על הנסים ועל הפרקן הגמול הזה קוה, ושתקע הדבר ולא תהא כזאת בישראל, רק ישמח ישראל בעושי שמחה של מצוה, במדה במשקל ובמשורה, והשתיה כדת של תורה.

ומצות משלוח מנות איש לרעהו, אשריהם ישראל מקימין אותה יותר

ומצות משלוח מנות איש לרעהו, אשריהם ישראל מקימין אותה יותר מהחייב, אבל מה טוב לשלח למי שמתכבד בו ששלח אליו כגון גדול לקטן, ולמי שיש לו קפידה עליו כדי לשמח לב אמללים ולהחיות לב נדבאים, ולהרבות אהבה ואהבה שלום ורעות.

“

ב

ענין הצדקה יש ערכין במפרש בדברי רבותינו זכרונם לברכה: הם אמרו, חייך קודמין, ענייך קודמין, עניי עירך קודמין (ב"מ סב.). ואני אומר שבכלל "ענייך" הוא לתן לתלמידי חכמים, שהרי אמרו (שבת קה, ב) תלמיד חכם, הכל בקרוביו. וידוע מעלת המהנה תלמיד חכם מנכסיו, וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה (קה"ר יא, א) אם בקשת לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה, שנאמר אשריכם זרעי על כל מים (ישעיה לב, ב). וכמה מצוות עושה ביחד: צדקה, מחזיק ביד לומדי תורה, מכבד התורה ולומדיה, מביא דורון לתלמיד חכם, שהוא במקריב בבורים (כתובות קה:), עושה צדקה עם בני אדם המקננים.

ומה מאד גדול שגרו, במבאר בדברי רבותינו זכרונם לברכה, כי גדול המעשה, עד שהקדים הקטוב וזולתן ליששכר, ועתיד הקדוש ברוך הוא לעשות צל וחסה לבעלי מצוות אצל בעלי תורה (ויק"ר כה, ב), דכתיב (קהלת ז, יב) בצל החכמה בצל הכסף. וכתיב (תהלים קיט, קסה) שלום רב לאהבי תורתך ואין כמו מכשול. ועוד כי גדול צרכו של תלמיד חכם משאר אדם, דאִהדורי אפתחי לא מהדר - שאינו רגיל לחזר על הפתחים]. וצריך לנהג סלסול - [נבדודת], והוצאתו מרבה, בין באכילה ושתייה, בין במלבושים ומטלטלין, כידוע שאין דרכם ואינו לפי כבודם להתבזות בבגדי הסתבות, וצריכים הם לכלכל את עצמם בבשר ויין וקאו"ו וכדומה, כדי לעמוד על המשמר על התורה, כי תושיה היא (מדרש תהלים ז, ג).

וצריך לתת להם די מחסורם כדי שלא יהיו טרודים ותהיה משנתם שלמה ועבודתם תמה, באופן שאשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה (ישעיה נו, ב), עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר (משלי ג, יח). ורבו מעלות מחזיק ביד לומדי התורה ומהנה תלמיד חכם מנכסיו כמפרש בש"ס ומדרשים (כתובות קיא:). אלא דכל כי הא אי אפשר לתלמיד חכם לדרשו, שלא יאמרו שהוא דורש טוב לעצמו, אלא אם בן תפארת חכמים עושה.

ב

תבו המקבלים שמשלשים יום קדם פסח צריך לתן לב ללכת בדרך טובים ולקיים קצת דרכי התשובה, ואז הקדוש-ברוך-הוא בכל לילה מוציא חלק מנשמות ישראל מתוך הקלפות הכל לפי מעשיו של אדם ולפי הקנתו עד שבליל התקדש חג עומדים מבחוץ בני חורין, וזהו בחינת יציאת מצרים שיש מדי שנה בשנה וזהו בעצם אמרם, חייב אדם להראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים (פסחים קטז, ב), וזהו עקר שמחתנו על גאלתנו ועל פדות נפשנו. אבל אם לא עשה הקנה מקדם ולא נזהר בחיץ פראוי לשמחה מה זו עושה, ודין גרמא שאינו מתעורר פליקף ואינו נכנס בלבד פליקף שמחה, כי הכל תלוי לפי מעשיו ולפי זכות נשמתו ולפי הקנתו.

וביותר צריך להתעורר בתשובה אלה השלשים יום קדם פסח, כי עינינו תכלינה אל צפיתנו צפינו למאמר חכמי ישראל שאמרו בניסן נגאלו ובניסן עתידים לגאול (ר"ה יא:). והן בעוון הניסני"ם נראו בארץ זה כמה מאות שנים ואנחנו לא נושענו. ובדאי שבהתקרב הימים האלה רחל מבכה על בניה וה' מפרוס ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוחו, וכל צבא המרום ומשיח צדקנו יושבים ומצפים בשבעה עינים לראות אם הגיע קץ הפלאות כי עת לחננה כי בא מועד.

לכן חייב כל אדם להתעורר ולעשות כל אשר בכחו לעשות ולשפוף נפשו לפני ה' יום ליום ולילה ללילה על הגאולה, אולי ימצא את רצון ויתעשות האלקים השומע תפלת כל פה וישמע קול תחנוניו, ועל כל פנים תפלתו ומעשיו עושים רשם ועליו לשכינת עזנו על ידו ונחת-רוח למעלה, כי ישר בעיני ה' באשר רואה כי יש נחלה על שבר בת עמו ועל צער השמים, וסוף הכבוד לבוא ויזכה ויראה בנחמת ציון ובבנין קדשנו ותפארתנו שיבנה במהרה בימינו אמן בן יהי רצון.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערכות
על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה
סדר אכילה, סדר משא ומתן
וסדר הנהגות יום השבת מלוקטים ומנוקדים
מספרי רבינו אליעזר פאפא זיע"א
"חסד לאִלָּפִים" ו"בית תפילה"

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

